

Locuinta Redactorului

si
Cancelarului Redactiuniie in
Strada Tragatorului [Lő-
vésztoza], Nr. 5.

Scrisorile nefrancate nu se voru
primi decat numai de coresponden-
tiile regulari ai „Federatiunii.”
Articlii tramisi si nepublicati se
voru arde.

FEDERATIUNEA

Diurnalu politicu, literariu, comercialu si economicu.

Va esi Mercuri-a, Vineri-a si Dominec'a.

Pretia d' Prenumeratiune:
Pre trei lune . . . 3 fl. v. a.
Pre cisee lune . . . 6 " " "
Pre anulu intregu . . . 12 " " "

Pentru Romanii:
Pre a. intregu 30 Fr. = 30 Lei n
„ 6 lune 16 „ = 16 „ „
„ 3 — 8 „ = 8 „ „

Pentru inseriuni:
10 cr. de linia, si 30 cr. taos'a tim-
brala pentru fiecare-care publica-
tiune separatu. In loculu deschiu
20 cr. de linia.
Unu exemplariu costa 10 cr.

Pest'a, 15/27. iuliu, 1871.

In Adunarea nationala d'in Versali'a avu locu in 23. I. c. una desbatere forte importanta si viua. Petitiunea episcopatului francesu in favorea poterii lumesci a papei, carea atarna de mai multu tempu a sup'a parlamentului ca unu noru amenintatoriu cu furtune, se puse in fine la ordinea d'ilei. Capulu poterii esecutive, voindu a domoli spiretele clericalilor fanatici, declara ca nu va compromite politic'a tieriei, inse in contielegere cu celelalte poterii va contribui si d'insulu, dupa potintia, in favorulu nedependentiei capului besericeii catolice. Prin urmare elu refusa veri ce interventiuone militaria, si promise numai intervenire morala in favorulu papei, seu mai bine in alu nedependentiei lui spiretuale, carea de altmintrea e amenintata numai in ochii iesutiloru si a clicei loru. Gambetta si episcopulu Dapanloup inca se alaturara catra acesta declaratiune, si asi se spera cu totu dreptulu, ca petitiunea se va respinge, seu celu putienu se va trece preste ea simplu la ordinea d'ilei. Dar' ce se vedi? sa intemplatu chiaru constrariulu ca ci Clericali fure de asta-data in majoritate, si asi se transpusera petitiunea cabinetului spre deliberare. Thiers si Favre voru trata in totu casulu d'a nu satisface cereriloru si dorintieloru clericaliloru ultramuntani, dar' poterea acestoru-a manifestata in parlamentulu francesu e unu simptomu catu se pote de reu.

La propunerea deputatului Baze, Adunarea nationala va discuta catu mai curundu cestiunea prolongirii poterii esecutive a lui Thiers. Precum assigura una corespondentia d'in Versali'a, ea nu va fi primita pre amicabitu, ca-ci unu numeru insemnatu de deputati crede a fi suferiu a mai prolongi una potere esecutiva, carea cu putienu mai inainte fu aprobata de supagiulu universalu in modu atatu de eclatantu. Si intru adeveru alegatori votara la alegerile d'in urma, d'in 2. iuliu, asi d'icundu numai pentru candidatii, cari sa' au declaratu in favorulu programulu d'in Bordeaux. Cu tote aceste inse opiniunile divergeza tare. Unii adeca credu, ca prin prolongirea poterii esecutive a lui Thiers guvernulu inca sa' da una basa mai solida, si asi ar' existe garantie mai bune contra agitatiuniloru monarchistice, daca republic'a sa' consolidá. — Altii d'in contra sunt de opiniunea, ca prin unu asemenea actu Adunarea nationala ar' crea una opera constitutiva, prin ce ar' trece preste mandatulu seu. Se dice ca Thiers insu-si e de parere ca, dupa ce poterea lui nu este amenintata, ar' fi superfluu d'a se crea aceste garantii, ci ar' fi de preferitu a se sustiené status quo.

Crisea ministeriale in Spania, despre carea luaseramu si noi notitia la tempulu seu, sa' terminatu. Regele Amadeu venindu in pusetiunea critica, d'a alege intre alternativ'a: seu a se arunca si pre venitoriu in braciule reactiunei, reprezentata prin Serrano, seu a-si casciga simpatiele tieriei si a supusiloru sei prin liberalismu sinceru si nemascatu, alesa pre ceta d'in urma formandu-si unu cabinetu sub presiedinti'a lui Zorilla, capulu fractiunii liberale.

Intre scirile politice mai importante loculu primu lu ocupa intalnirea imperatului Austriei cu tiarulu Prussiei. Tiarulu Vilhelmu va merge in mediloculu lui augustu la caldele dela Gastein, si apoi, dupa ce betranulu monarcu si va fi spelatu tote peccatele in apa calda, convenirea va urma in Salzburg, la carea va participá si regele Bavariei. Se afirma, ca intalnirea d'in cestiune va avé unu caracteru curatu personalu, acestu pretestu innocente inse se intrebuinteaza, precum se comunica d'in mai multe parti, numai pentru ca prin elu se se supprime faimele despre reinvierea santei aliancie.

Inca una data ospetiulu de la Brasieu.

Ce au facutu inscenatorii? Ce au vrutu se face? Ce discu ei c'a facutu si voru ca se mai face? La aceste intre-

bari ni-a datu ei-respunsulu, in fapta, si prin numerocele declaratiuni, ce fusera siiti a le face. Cumca ospetiulu infratirii de la Brasieu a fostu una mare „papusaria” despre acest'a nu mai inc'pe neci una indoieia. Opiniunea publica a Rloru, manifestata d'in tote partile, sa' enunciatu destullu de chiaru a sup'a faptului, insi-si inscenatorii — ori catu se svergolescu ei, ca si copillulu cellu indereticu, o semtiescu acesta, sunt siliti a o recunosce. Vina doveda este respunsulu loru si atate incercari de justificare, pline de contradictiuni, incatu nu mai potu esi d'in incurcatura. La inceputu erau furibundi si selbateci, ca cei suprinsi in flagranti si in locu d'a-si recanosce grasiel'a, incepura a scupa, a vomf spudia si a injura pre cei ce au cutediatu a trage fapta loru d'in intunericu la lumina. Abie acum, dupa ce li-s'a mai recoritu sangee inferbentatu de spiritulu infratirii incepu a se mai domoli si totu odata cerca a se reculege, ca ostirile respite a le unei armate batnte. Noi, cu aceste observatiuni retrospective, am intaridiatu intr'adinsu, ca-ci vedindu starea de fabricare si superescitatiunea in care se afla nouii si prin urnare nees-pertii combatanti, — inscenatorii papusariei, — am crediutu, ca de ocandata au mai multa trebuintia de tempu, ca de ratiune, carea, dupa dic'al'a romanului, vine mai in urma. Am intaridiatu a respunde la injuraturele lor, pentru ca am crediutu, ca se voru rusina ei insi-si de bachanalele loru si de nepomenit'a arrogantia si impertinentia cu care sa' portatu nu numai in privint'a pressei, ce i-au pitigatu, ci si in privint'a publiculu romanescu, pre care l'au vatematu prin portarea loru provocatoria. — Insencenatorii, dupa ce li-a succesu a amagi pre Brasioveni la una fapta, care este in evidente contradictiune cu trecutulu loru onorificu, au tinsu a-i indupleca se imitedie si actele lor de insolentia, dar' aici sa' insielatu amaru, ca-ci Brasiovenii, multiimti de svaturie poruce ale acestoru, au vrutu se armade si esemplele lor de cultura si educatiune. Unu singuru cetatianu d'in Brasieu, au potutu fi, in prim'a sa eflervescintia, amagitu d'a veni se ne insulte intr'unu modu ce nu-i pote face onore, prestandu ca sa' ar' fi superatu forte pentru cuvintulu „bacanu” cu tote ca domni'a lui nu este bacanu, ci „sticlariu”. Nu aflamu trebuint'a d'a reflecta la tote insultele personale de cari superabundedia modelulu de epistola a Dlui Persoiu, dar' ni va permite a respunde la intrebarea preadelicata a dsale ce o face de a dreptulu la person'a Redactorulu acestui diurnu d'icundu: „ca ai devenitu martiru natiei, — carei-a? — Red. „Fed” tiene ca natiunea romana, in generatiunea presinte, nu are martiru, pote pre acellu unulu carale cu versu inaltu, cu fruntea redicata si fara tota sfiel'a o spune insu-si pre tote dillele, variandu-o dupa tote tonurile possibile, — era daca Red. „Fed” au potutu fi martiru in cutare intielesu, apoi ellu au fostu martiru „numai” allu convictiuniloru s'alle, n'au avutu inse, — acest'a trebue se o recunosca si D. Persoiu, d'impreuna cu sfetnicii sei, — si nu va avé neci candu, pretensiunea immodesta, de a fi consideratu de mai multu ce este, adeca unu simplu lucratoriu in onorari'a si onorific'a simbria a natiunii. Cu atata crede, Redactorulu, a inchia cestiunea personala asta data, ca-ci la o alta insulta nedemna, va respunde alta data cu date positive si cu fapta.

Insencenatorii bachanaliiloru d'in Brasieu in locu d'a se tiené, in respunsurile loru celea de sila, strinsu numai la lucru, au estu d'in cestiune raterindu pre tote potecele estravagantiei. Ei, spre a dovedi, ce nedireptate mare li-s'a facutu prin cutediarea d'a fi critica intempestiv'a, d'acu in imprudent'a loru fapta, in locu d'a martarisi curatu, fara siovaire si suicitare, atatu scopulu catu si motivele cari i-a indemnatu la acellu felu de activitate, sa' agitatu de unele expresiuni cari, d'insii voru cu de a sil'a, a le botedia de insulte si vatemari de onore. — Nu pentru inscenatorii, neci pentru onorab. cetatieni d'in Brasieu, cari toti cunoscu prea bine semnificatiunea acelloru expresiuni, ci pentru onorab. cetatorii nostri d'in alte parti, cari nu cunoscu usulu vorbeloru de pre la Brasieu, avemu se insemnamu ca „Burta-Verde” allu Rloru este identicu cu „Spiessbürger” allu nemtiloru, „Nyárspolgár” allu magiariloru, etc. era „politica bacanesca” este identica cu „Krämer-Politik” — numiri, cari le gasimu in tote dillele in diurnalele europene, date cetatieniloru, cari urmedia numai interesele lor locale si Angliloru, despre cari se dice ca in politica urmedia interesele lor commerciale. Lasamu in judecat'a publiculu d'a se enuncia d'acu aceste expresiuni au fostu, precum sa' pretinsu, vatemari de onore. — Nu ni-a trecut prin minte intentiunea d'a

vatemari pre Brasioveni, d'acu am fi avutu cugetulu de vatemare, nu Dloru ar' fi potutu fi obiectulu, ci numai inscenatorii, dar' neci facia cu d'insii n'au fostu acesta intentiune, pote numai d'ai face intenciosi, ceea ce se facuse Dloru mai inainte in fapta. De altmintrea marturisirea propria este prob'a cea mai evidente, ca expresiunile usitate au fostu la loculu lor. Ecce ce dice D. Persoiu „avemu convingerile nostre politice-comerciale si acestoru-a li urmamu.” Assemene cellea 147. de cifre, in respunsulu lor („Gaz. Tr.” Nr. 31) „dorindu ca cellu pucinu in afacerile nostre l o c a l i, a caroru inaintare si prosperare ni diace de o potruva la inima” etc. sunt proprie marturisiri, d'in cari mai resulta si faptul, ca intru inceputu inscenatorii infratirii a staruitu insi-si, a se considera totu lucrulu de una cestiune pure locale, si mai tardiu numai incepu a se redica velulu de pre embrionulu plasmuitu intru intunericu. Brasioveniloru li-s'a d'isu „este cestiunea intereselor comunale, adeca locale, cari vremu, fresce prin concursulu Dv. se le innaintamu, assecuramu, etc. era candu fetulu au fostu trasu pre scen'a publicitatii, au aparutu cu pretensiuni d'a fi mandra papusia si ca vre „par force” se joce mare rolulu politicu. Sa' vorbitu de „passivitate” si de „activitate”, etc. adeca lucruri ce trecu de parte preste marginile politice locale si a sup'a caroru-- dumnealoru mai aveau, si au, d'a se intielege inca si cu altii, ca-ci causa nostra nationala, este causa comuna si ori ce decisiune a sup'a politice de urmatu in asta privintia, are a so face prin intielegere comune, Gra neci decatu prin cutediarea unei fractiuni, ce tinde a rumpe solidaritatea, si cu atatu mai pucinu prin d'ai de tagm'a inscenatoriloru, cari tienu ca sorele resare chiaru d'in dosulu gimnasiului de la Brasieu.

Institutulu de creditu si de economie „Albin'a,”

(un u a p e l u c a t r a f r a t i i p r e o t i r o m a n i.)

I.

De candu e lumea, progresulu spirituale alu poporeloru a mersu mana in mana cu bunastarea lor materiala, si era-si acesta a conditionatu pre celu-a. O natiune materialmente seraca a fostu si va fi totu de-un'a ca omulu, carui i lipsesce un'a d'in cele doue mani.

O natiune misera, nedandu si seriosa silintia de a scapa d'in starea sa materiala nefavorabila, remane veci-purure in cod'a altoru-a. D'insa in tote intreprinderile sale par' ca e lantiuita intr'unu locu, ca Prometeu de stanc'a Caucasului; precum anim'a acestui-a o mancau vulturii, asié poporele inaintatorie pre aripele progresulu, unei natiuni materialmente scapatate i sugu si medu'a d'in ossa, i rapescu prin feliuritele cali ale industriei si comericiulu tote fruptele cruntelor ei sudori. De acea chiaru si pre terenulu politicu seracirea unei natiuni e privita ca unu midilocu d'in cele mai sigure, ducatoriu la subjugarea acelei a-si, la despoiarea ei de drepturile politice-nationali si in generalu de drepturile omului. „Fa seracu pre cutare poporu, si i-ai infrantu de diumetate tari'a sufletesca, tari'a caracterulu si resistint'a, ce mai inainte opunea cu barbatia toturoru atacuriloru si lovituriloru nedrepte.”

Aceste si asemeni pericle au devenitu in tempulu nostru pentru unu poporu scapatatu indoitu mai mari. Ide'a nationala domnitoria impringe natiunile a se ingrigi de esistint'a, de conservarea propria inainte de tote si cu ori ce pretiu. Asta-di natiunile misere si nepotintiose sunt mai periclitatate decatu ori-si-candu. Gintile puternice asta di nu se mai multamescu a fi cuceritu pre cele mai debili, a-si fi facutu sclavi si eloti; ele tindu a li rapi acestoru a caracteristiculu celu mai distinctivu, limb'a si prin asta esistint'a individualitatii loru nationali.

Ce se faca dara, de ce se se apuce asemeni natiuni inapoiate, ori prin culpa lor propria, ori prin vitregimea trecutulu, ori prin ambe causele? Ce se incepemu in specialu noi Romanii, cari, cu vina au fara vina, ne vedemu asfiderea aruncati

in asemeni impregiurări critice? Dora se s'amu cu manile in sinu, acceptandu „ce va dá Ddieu.“ inchinandu ne cu resemnatiunea unui Moslimu fatului inorabilu? Feréscă ceriulu! Noi trebuie, mai multu decât oi candu, se simu convinsi si se credemu cu proverbulu românescu, cum-că „tota bub'a are lécu.“ Care e acelu a in caulu nostru? E radicarea d'in respo-teri a bunastării nostre, nu numai intelectuali, ci si materiali. Ast'a e léculu universalu, ast'a pana-cc'a totopotinte si facutoria de minuni, carea in presinte dá vietia poporeloru asficiate si cuprinse de unu somnu letargicu; carea, precum ni demu-stra istoria, pre nanuni micutie la numeru le a sustienutu printre fortunele secliloru in deplina vigore, le-a facutu ferice si respectate, ba adese le-a inaltiatu cá domitorie preste alte popore, intreitu si impatratu mai numerose decâtu ele.

La edificiulu culturai nostre intelectuali, haru Domnului, acum de diecenie lucra in tote anghiu-rile romane arhitecti desteri, cu sucesu nu neim-bucuratori. Potemu dice, că tota d'iu'a si-adauge lini'a sa. Si daca in acestu respectu mai avemu inca multedefacutu, acestu defectulu potemu pune, celu pucinu noi Romanii de d'incece de Carpati, cu consciintia liniscita pre cont'a cercusăriloru sinistre, cum si pre cont'a acelu adevéru, că pre-cum in natura, asié si in cultura si propasfre „saltus non datur.“

Dara terenulu, care la noi a diacutu până acum mai de totu paraginitu, e acelu a alu indus-tricii, economiei rationali, meseriiloru, comerului, preste totu alu innaintării intereselor materialu. Macaru că adi cultura intelectuala singuru si nu-mai in unire cu bunastarea materiala s'au avut'a dá potere unui poporu, cá si unui individu; ce d'iu, ad? chiaru si inainte cu doue mii de ani vedem pre generalulu romanu dupa victoria intorcundu-se la aratriu, pre patriiculu romanu dupa lucările in senatu mergundu la moș'a sa, la eco-nomia sa rurala, la negociulu seu, spre a se ingrigi de isvorulu venitelor sale; introgma, cum vedemu că lucra in tempulu de facia lordulu an-glesu, care dupa desbaterile in parlamentu nu-si tiene de dediosire a se pune in usia boltei sale si a vinde cu cotulu marfa, ce posiede. — Ci cu tote aceste până eri-alalta inca totu mai lesne pot' să se descurce poporeloru, mai pre totu veniturile activității spiritului omeneșcu, de devisa, asié d'icundu es-lusiva, macsim'a: „sciintia, că c'is'ciintia e potere!“ In presinte inse, dupa introducerea căilor ferate, a telegrafului si a celoru a-lalte inventiuni admirabile ale evului nostru, sciintia fara ajutorie materiala e mare parte ologita si paralisata. Asta-di devis'a pre stindardulu progresării poporeloru suna — „int'ielegin-tia si capitalu!“

Acestu terenu, la noi Romanii până acum parasitu si desolatu. lu imbracisă pre salutaria intreprindere „Albin'a“ institulu de creditu si de economie, pre carea totu Romanulu bine remistoriu si cugetatoriu nu pote decâtu se o salute cu bucuria, se i ofit'esca vietia

indelungata, succesulu si sporiulu celu mai ecla-tantu.

Institutulu „Albin'a“ precātu scimu, e cea d'antăiu intreprindere de acestu soi, urdita de Romanii, privindu atăiu ne Romanii de d'incece, cătu si pre ci d'incolo de Carpati. „Albin'a“ vine dreptu-ace'a se franga la noi ghiati'a, se pasiesca pre unu terenu inca colturos si nededatu pentru nationalii nostri. D'r ea, bun-i Ddieu! va pa-f siguru inainte; va tinde cu sporiu cătra t'ut'a p'efulo-itoria si maréti'a, ce si a propusu-o; va reusit cu sucesu, condusa de asé destinsi barbati de ai nostri de incredere, imbracisati de totu si fi-tulu românescu amatriu de natiunea sa si doritoriu de prosperarea si infflorirea ei. Da, im-bracisati — pentru că e preste potintia, cá fla-mendulu se respinga pana ce va se lu nustrésca; celu nepotintiosu se respinga totagulu spriginitoriu; celu in necasu se respinga pre angerulu seu libe-ratoriu: inse mai multu decâtu pana pentru celu ne-cagitu de fome, decâtu propt'a pentru celu nepotin-tiosu, decâtu unu angera alu scaării pentru celu d'in nevoi, ni se presinta „Albin'a“ in inapciarea si neajunsele nostre materialu! Atătu sunt de mari folosele, ce a dupa tote semnele promise, cu ajuto-riulu lui Ddieu, a aduce bunului nostru poporu si preste totu natiunii romane!

Ci despre ast'a in articulu venitoriu.

Dentatu.

Titus Livius Maioreșcu in Brasieu.

Ni se scrie d'in Bucuresci „Dupa ce T. Maioreșcu si-jocă rolulu miserabile de „denunciante“ allu colle-giloru sei profesori d'in Iassii, pre cari i descrie cá com-munisti, cá antidinastici si cá adversari ai strainismului (ade-ca ai l'pitoriloru de gidovi, cari stau se sugrume elementu-lu nationalu) dupa ce ajut'a pre ministeriu si pre parti'a antinationala d'in camer. cá se sterga si se reduca voin-cesce d'in bugetulu instituteloru de cultura, apoi trecu la Brassieu, unde mediuloci cá se se tienu una conferintia pri-vata cu scopu cá se deé informatiuni despre sorte subven-tiunii scoleloru de acolo. Cu acea ocaziune Maioreșcu disse celoru adunati: cá subventiunea scoleloru d'in Brasieu (3100 galbeni pre annu?) s'ar fi stersu numai d'in acea cauza, cá-ci Bra-siovenii ar' trece de „Rosii“ — éra cá Bra-siovenii ar' trece de „Rosii“ de vina ar' fi numai cei de la „Gazeta Tr.“ — In cercurile superiori d'in Bucu-resci se scie preabine, cá d'in subventiunea brasiovena se facuse chiaru cestiune diplomatica inca de la 1868, cá consululu gener. ostrungurescu D. Zulauf de Pottenburg intervenise pre atunci de nou, cerendu cá atătu acea sub-ventiune, cătu si ori care alt'a, daca se dá, se se deé nu-mai prin consuluatu. — Dupa ce in ern'a trecuta un-gurii in diet'a de la Pest'a, facusera larma mare d'in cau-s'a acelei subventiuni, consulatu éra-si mai past la mediu-locu. Atunci ministerulu d'in Bucuresci, numitu in batuju-cura allu lui „Radovicu“, facundu-se cá are frica mare de consuluu cei mari, se decise bucuros a sterge si acea subventiune. Ea inse, érá dejá stersa in proiectu mai nainte de a se aduná camer'a si D. Titus Livius Maioreșcu, ce e dreptu, nu are prea multu meritu

la afectiuni morale si intelectuale. Acestu faptu inca nu este de cătu in aparintia adevératu. In ce constă civilizatiunea unni poporu? Ce intielegemu sub cuventulu acestu-a? Daca se intielege activitatea aceea neincetata, acea febrile, care sa-pa esistint'a a afătoru individi in societătile europene, setea aceea de intreprindere, cari absorbe atentiunea generale, daca se intielegu revolutiunile si comotiunile sociale, necesurile, cari nascu d'in sinulu rivalitățiloru de caste si de partite, necesurile ce dau ambițiunile insielate, acele numerose mi-serie, ce observămu imprejurulu nostru, atunci fara indoie la po-temu conchide, cá alienatiunea mintale si morburile nervose in genere gascu in civilizatiunea astu-felu intielésa, una multime de cause de desvoltare. Dar' daca se intielega sub acestu cuventu, cum ar trebui, progresulu, si progresu este candu instructiunea este generale, candu avut'a si morali-tatea sunt respandite intr'unu modu egalu in tote clasele societății, candu cu alte cuvinte acestea sunt efectele civili-satiunii, cu multa greate potemu se ne inchipuimu, cá ali-natiunea mintale se pote desvolá in mediloculu unoru ase-mene elemente, cari sunt tocmai de natura a intari cugetulu omului, a-i desvoltá rationamentulu, si a-i imprime una mai sanetosa directiune. — Statisticele dara, cătu de esacte aru fi, nu potu resolve totu-de-un'a cestiuni asié de complesse, precum este civilizatiunea séu educatiunea; in casulu de facia ele nici nu sunt esacte, cá-ci sunt basate pre nisce cifre adunate nu d'in localitate in localitate, d'in statu in statu, d'in orasi in orasiu ci pre cifre adunate in stabi-limentele speciale ale unei tiere. Astu-felu observămu pentru Prusi'a cá, dupa ce asistintia publica a acestei clase de morbosu a luat una mai mare estensiune prin legea de la 1838, statisticele denota, cá numerulu smintitiloru a crescutu

la acestu micu casu de stergere, are in se meritulu minciunei, cá cerca causa stergerii acolo, unde nu esiste delocu. — Meritul restaurarii acelei subventiuni este allu D'oi Panteli Po-pasu, care au strintoratu pre ministrulu Tellu asié, cătu acestu-a nu avu ce se-i mai respundia decâtu cá ster-gerea se intemplase „d'in neintiellegere.“ Asié d'in subventiunea intrega au remasu stersi numai ca la patru mii de lei. Dara ce vreti? Au trecutu siorecele prin barb'a popii!

„Daca d'in partea Brasioveniloru au stricatu cine-va, apoi acellu-a au fostu professorulu pre care lu palmise D. Scordilli (dora Scărnavești? Red.) colonellu in pens. d'in caus'a impertinentieloru lui facute aici in Bucuresci in augustu 1870. De atunci lumea (sciti cum este ea aici) incepu a se intrebá: cá ce felu de profesori au Brasiove-nii?“ etc. (Scimu ceea ce reportase vizitulu turcescu solulu seu „cá in Moldov'a si la Ddieu tote sunt cu potentia“ dar' diu neci stergeriile fisice-brutali, neci stergeriile bugetarie de economia false, ni voru reabilitá in ochii lumii (cum este ea la noi, in Europ'a) pre stergutorii nestersi, ci tote aceste se trecu pre socotela culturai loru — sterse. Red.)

De langa Muresiu, 24. iuliu 1871.

Nu credu cá este o natiune pe faci'a pamentului, care se fi fostu asié despoata de drepturi ca natiunea romana, atătu pre calle politica cătu si besericesca, — si acea natiune insultata si de drepturi despoata mai are inca nfericirea de a fi lovita cu saget'a in inima chiaru si de fiii ei, cari nu pentru prosperarea si buna-starea mamei lor, ci tog-mai d'in contra la amalgamisarea si suprarea acelei-a-si conlu-cra, unii cu voi'a, alții fara de voia. Inacesta categoria d'in urma ne vedemu siliti a-lu crede pre S. S. Parintele Eppu românescu gr. c. de Oradea-Mare, carele prin cerculariulu seu d'in 22. iuniu 1871. Nr. 476, in protopopiatulu gr. cat. allu Muresiulu devenitu vacantu, cu conducerea agendelor protopopesci de-numesce pre preutulu gr. cat. d'in Macovi'a Alessandro Kabay, preabine cunoscutu publiculu rom. d'in funest'a lui actiune anti-romanesca in cestiunea limbei si a besericei ru-teno-romanesce d'in Macovi'a. (Acesta cestiune se venturase si intr'un'a d'in siedintiele dietei ung. in sesiunea trecuta, candu dep. Faragó atacase pre Eppulu Pap-Szilágyi cerendu a i-se luá beneficiulu si cu dominiulu episcopulu se se dotedie nou creand'a episcopia magiara de ritulu orientalu, cu tote cá magiari de acestu ritu nu existu Red.)

Staruintiele acestui prentu n'au altu scopu decâtu a scote limb'a romana d'in beserica si scola, si pentru aceste merite, elu de ministerulu ung. „parforce“ contra vointiei S. Sale Eppului Iosifa Pap-Szilágyi fusese denumitu preutu in Macovi'a. Cu acea ocaziune Eppulu denegase investitur'a preutulu Kabay, sustienutu atunci in contra vointiei sale, si totu-si asta-di acellu-a-si archiereu numesce pre acellu-a-si Kabay de protopopu in tractulu Muresiului.

D'in asta cauza, cu totu respectulu ce portu S. Sale Parintelui Eppu, veniu a-i face urmatori'a:

Interpelatiune.

1) Pre ce basa a denumitu si respeptive concreditu S. Sa Eppulu conducerea unni protopopiatu pure romanu acellui prentu, de veri-ec nationalitate, numai romana nu?

2. Voiesce S. Sa amalgamisarea natiunei romane in ge-nere, si in specia a acestui protopopiatu prin denumirea acelu prentu, care neci vorbesce limb'a romana?

intr'unu modu considerabile. Asemenea la noi gasimu cá de la 1850—1860 s'au admisu in spitalulu speciale d'in Mar-cuti'a 450 alienati, ér' de la 1860—1870, in urm'a amelior-ăriloru intrepuse de Efori'a spitaleloru in acestu stabili-mentu, s'au admisu 1017 alienati. Aceste cifre aréta, cá nu smintitii s'au immultitu, ci cá ei gascu, asta-di mai multu de cătu alta data unu ajutoriu mai intinsu; si páaa la ore-care gradu, demonstra unu progresu in civilizatiune, ér' nu desvoltarea alienatiunii mintale sub influinti'a civilizatiunei.

Comotiunile politice predispuu óre la afectiuni mintale? Esquirol crede, cá actiunea loru este cu totulu trecuto-ria si serva numai a escitá pasiunile si a dá alienatiunei mintale produa print'alte cause unu caracteru politicu. Sun-tu chiaru alti autori cari sustienu cá marile eveniminte poli-tice serva, cum s'a vedutu in 1789 si in 1848, cá nisce scrise favorabile pentru vindecarea morburileru mintale si pen-tru departarea adevératelor cause ale acestoru afectiuni; cá-ci asemene eveniminte nu este de induoitu, nu potu de cătu se modifice faci'a societățiloru si se deé organizatiuniloru malative si blasate una directiune mai rigurosa, una activi-tate mai folositoria si mai seriosa. „Providinti'a, dice nnu moralistu francescu, sgudue omenirea cá s-o faca se inainteze; prosperitatea corumpe, dorerea si trebuintiele provoca inteli-ginti'a si virtutea; liniscea adorme spiritulu; turburarea nu-mai lu destépta.“ Nu potemu inse admite intr'unu modu absolutu, cá acele comotiuni si revolutiuni sociale au totu-de-un'a efectu salutariu asup'a poporeloru cá-ci este sciulu, cá aceste eveniminte sunt legate adesea cu terorea, cu ne-norociri si miserie, cari nascu in anim'a fia-carui-a numero-se preocupatiuni si una legitima téma despre viitoriu. Daca aceste schimbări si revolutiuni servu adesea cá midiloco fa-

FOISIORA.

Civilizatiunea si Educatiunea

In raportu cu actiunile nervóse.

Actiunea acestoru ceuse a sup'a sanetății si a intelegintiei omului este in mai multe moduri apreciata de me-dici. Unii credu cá civilizatiunea si educatiunea sunt favo-rabile desvoltării facultățiloru morale si intelectuale ale omu-lui; alții d'in contra, cá ele sunt periciose, provocandu multe afectiuni nervose si mintale. In priviti'a acest'a éta ce ne invetia diferitele statistice. In Germani'a gasimu unu smintitu la 1200 individi, in Franci'a la 1000, in Engli'ter'a la 513, in Spani'a la 1600, in Itali'a la 3000, in Rusi'a la 4000. La noi, de-si existe una asemenea statistica, se crede cá alienatiunea mintale este totu asié de rara cá in Itali'a si in Rusi'a, adeca 1 smintitu la 3500 individi. Pre de alta parte este cunoscutu, cá in tierile serace si neavute, alienatii sunt in numeru multu mai micu de cătu in tierile avute, si bogate, si cá in capitale si orasie este multu mai insemnatu de cătu in sate. Prin urmare, dupa aceste statis-tice, cu cătu una tiera este civilizata, cu atătu mai mare este si numerulu smintitiloru. In tierile d'in Asi'a si d'in Afri-c'a este cunoscutu, cá afectiunile nervóse si mintale sunt forte rare, si cu cătu ne apropiămu de tierile occidentale ale Europei si de Statele-Unite ale Americi, vedemu cres-cundu intr'unu modu insemnatu numerulu aceloru afectiuni. Reportulu dara dintre civilizatiune cu afectiunile mintale este evidentu, si, dupa cele díse, conclusiunea cea mai logica ar' fi, cá civilizatiunea si educatiunea predispuu pre omu

Discursul lui Gambetta

pronunțiatu la Bordeaux, în sala Laurendeau, în audiulul comitetului republicanu.

(Urmare.)*

Da, se pote stabili, cu probe în mână, că inferioritatea educației noastre naționale ne-a dusu la înfrangere. Amu fostu batutu de nise adversari, cari pusera în partea loru prevederea, disciplin'a și sciinț'a; ce'a ce probéza, în ultim'a analiza, că chiaru în conflictele puterii materiale, inteliginț'a rămâne învingutria. Si în intru, ore nu ignoranț'a, în care masele sunt lasate a lancedi, nasee, mai în epoce fise, acele crise, acele izbucniri îngrozitorie, cari aparu în cursulu istoriei noastre că unu felu de bola cronica, astu-felu în cătu s'ar poté anunțá de mai înainte sosirea acestoru imense furtune sociale?

O! trebuie să ne scapăm de trecutu. Trebuie să refacem Fracii'a. Acestu-a fú vâf strigátulu, care a dou'a di dupa desastrele noastre, a esitu d'in tote pepturile. În timpu de trei lune s'a auditu acelu strigátu sacru, luminare subita a unui poporu, care nu voiá să péra. Acestu strigátu . . . nu se mai ande. Nu se mai ande vorbindu-se asta-di de cătu de comploturi și intrige dinastice; nu mai este cestiunea de cătu de a se sci care pretendințe va culege pentru d'insulu sferimaturile patriei în pericle. Trebuie că acésta să inceteze; trebuie a înlatúrá cu o mână otarita aceste scandalose rivniri si a nu se mai gandi de cătu la Fracii'a. Trebuie să ne intorcemu spre ignorantii și spre desmosteniti si să facemu d'in sufragiulu universale, care este puterea prin numeru, una putere luminata prin ratiune. Trebuie să facemu republica deplina.

Da, ori-cătu de multu ar fi asta-di calumniati si omenii și principiile revoluțiunii franceze, trebuie să le revindécamu cu voce mare, să urmăm oper'a noastră, care nu se va sfirsi de cătu candu revoluțiunea se va indepliní (aplaufe); intielegu inse prin acestu cuventu, revoluțiunea, respandirea principiilor de justitiá și de natiune, cari o inspirau, și respingu d'in tote puterile mele asimilarea perfida, calculata, a inimiciloru nostri cu întreprinderile de violinti. Revoluțiunea a voiú să garanteze toturoru justiti'a, egalitatea, libertatea; ea proclamá domni'a lucrului, și voiá să asigure toturoru legitimele rode; dar' avú întârdiári, mari eclipse. Concistele materiale ni-au remasu în parte, dar' concistele morale și politice, în mare numeru, sunt înca a venf. Lucratorii și satenii, mai cu séma cesti d'in urma, n'avura pãna acum de cătu beneficiu materiale, ce sunt negrestu pretiose, demne de respectatu și de totã sollicitudinea noastră, dar' de neajunsu pentru a face cetatiieni liberi și deplini.

Astu-feliu, nimicu nu este mai logicu, mai naturale, că cătu voturile și actele tieraniloru de cari ne plangemu dete-una-data, fãra a voi să tenemu seme de starea de inferioritate intelectuale în care societatea i mantiene. Aceste plangeri sunt nedrepte, ele sunt neintemeiate, ele se intorc óatr'a celoru cari le rostescu: sunt faptulu organizării unei societãti neprevedietorie. Tieranii în comparare cu partea luminata a tierii sunt inapoiati cu mai multi sedlii. Da, departarea este enorma între d'insii și noi, cari amu primitu educatiunea clasica și scientificã, de-si neperfecta, d'in dílele noastre; cari amu invetiá a citi în istoria nostra; noi cari ne vorbim limb'a noastră, pre candu, lucru

*) Vedi Nr. trecutu alu „Federat.“

tote acestea sunt efectele fetele ale unoru cause perniciose dezvoltate prin ereditate. Printre aceste cause departate cine nu vede abusurile alcoolice, joculu de cãrti, dife.ite afectiuni nervose etc. ! — La acele stãri intelectuale predispuie fãra indoieála și lips'a de instructiune; și sub acestu cuventu intielegemu nu numai lips'a totale a instructiunii, ci și candu acésta este reu si viciosu dirigéte. Una instructiune insuficinte și incompleta este multu mai vatamatoria de cătu absolut'a ignorantia; cã-ci, adesea judecat'a se ratecesce, credinț'a dispãre, sentimentulu omului ié una falsa directiune. — De multe ori instructiunea pote fi intinsa si cu tote aceste efectulu a sup'ra inteliginției să fia vatamatoriu, candu ocupatiunile intelectuale sunt reu dirigéte. Teatrulu cu dramele sale pline de emotiuni, lectur'a asidua a unoru romantieri în care vedemu poetisandu-se nise tipuri neadeverate si cu totul malative, escita iatr'unu modu desastroso imaginatiunea si sistemulu nervosu, nu numai la persónele ignorante, ci mai adesea la persónele illustre, si pentru aceea melancolia și sinuciderea se ebserva mai desu la persóne instruite. Candu pentru prim'a ora a aparutu romantierulu lui Góthe, intitulatu suferințele lui Werther, în care, cum se scie, se poetiseza moartea voluntara, una multime de sinucideri s'au facutu, în forte putienu timpu, în diferite pãrti ale Germaniei. Prin asemenea opere, și cu asemenea tendințe literarie, maladiile morale și intelectuale nu potú lipsi de a fi forte frecuinte.

A. S.

(Gazet'a medico-chiurgicale).

crudu de spusu! . . atãti-a d'ntre compatriotii nostri nu facu de cătu a o inganá. A! acestu tieranu, devotatu muncii pamentulu, care porta cu atãta curagi greutatea dílei, fãra alta mangaiare de cătu d'a lasá copiiloru sei ogorulu parintescu lungitu cu una fasia tote pasiunile sale, veseliele sale, temerile sale sunt concentrate a sup'ra sortei acestui patrimoniulu. Elu nu sente d'in lumea esteriã, d'in societatea în care traiesce, de cătu vuiete vãge, legende; este prad'a insielatoriloru și a dibaciloru; lovesce fãra a sci sinulu Revoluțiunii, bine-factorea lui; dá cu lealitate impositulu și sangele seu unei societãtii pentru care încerca atãta temere cătu și respectu. Dar' aci se marginesce rolulu seu, si daca i vei vorbi principiuri, elu nuintielege și naturalmente ti-respondé interesu! Asié dar' tieranulu trebuie să ne adresãm necurmatu, pre d'insii trebuie să i radicãm si să i instruiemu. Cuvintele pre cari le-au preschimbatu partitele, de ruralitate, de Camera rurale, trebuie a se radicá si a nu face d'intr'insele una injuria.

A! ar' trebui să dorim a avé una Camera rurale în sensulu profundu și adevratu alu cuventulu, cã-ci nu cu vechii nobili se face una Camera rurale, ci cu tierani luminati și liberi, apti a se represintá pre d'insii insi-si; si atunci, în locu d'a fi una bataia de jocu, acésta calificare de camera rurale ar' fi unu omagiu facutu progreselor civilisatiunii în mase. Acésta noua putere sociale ar' fi utilizata pentru fericirea generale. D'in nefericire, nu suntemu înca acolo, si acestu progresu ni va fi refusat pre cătu timpu democrati'a franceza, nu va fi agiunsu a demonstrá, a demonstrá pãna la evidinția, cã interesulu vitale alu claselor superioare, daca ele voiescu a reface patri'a, daca voiescu a-i redá marirea, puterea și geniulu seu, este tocmai d'a radicá, d'a emancipá în privinț'a morale acestu poporu de muncitori, care tiene în reserva unu sucu de viétia înca neatinsu și tesaure nesecabile de activitate și de aptitudini. Trebuie a invetiá, a aretá tieraniloru ce'a ce d'otoresecu ei societãtii și ce'a ce potú cere de la d'ins'a. (Aplause.)

În díu'a candu va fi bine stabilitu cã n'avemu operamã mare și mãi grabnica de facutu, cã trebuie să lasãm la una parte, să amenam totu cele-a-lalte reforme, cã n'avemu de cătu una sarcina, a instrui poporulu, a respandí educatiunea și sciinț'a în mari valuri, în acea dí una mare înaintare va fi facuta spre regenerarea nostra; inse trebuie cã actiunea nostra să fia inducita, să bureze a sup'ra dezvoltãrii spiritulu și a corpulu, trebuie, dupa una esacta definitiune, cã fia-care omu să ni deé una inteliginția servita realitate de organe. Nu volim numai cã acestu omu să cugete, să citeasca si să ratiuneze, voiescu să potã si lucrá si combate. Trebuie a pune pretotidendi langa institutore, gimnastulu și militariulu, pentru cã copii nostri, soldatii nostri, concetatiinii nostri să fia toti apti a tiené una spada, a manuí una pusca, a face lungi marsiuri, a face nopti fãra adăpostu, a îndurá cu vitedã tote încercãrile pentru patria (Miscare.) Trebuie a invetiá pre ace'a-si linia ambele aceste educatiuni, cã-ci altu-felu veti face una opera de literati, nu veti face una opera de patrioti.

Da, dorim, daca furemu întrecuti, da, daca înduraramu acésta suprema injuria d'a vedé Fracii'a lui Klever si a lui Hoche pierdiendu doe d'in provinciile ei cele mai patriotice, acele cari contineanu celu mai mare spiritulu militariu comercialu, industrialu, democraticu: nu trebuie se acusam de cătu inferioritatea nostra fisica și morale. Asta-di interesulu patriei ni comanda a nu, pronunțá cuvinte imprudinti, a ne încestá buzele, a respinge în fundulu animei resentimentele noastre, a aduná si cará materialurile pentru marea lucrare a regenerãrii națiunale, si a pune totu timpulu trebuintiosu pentru cã oper'a să dainuesca. De voru trebui diece ani, doue-diece de ani trebui să punemu diece ani, doudiece de ani; dar' trebuie să începemu îndata trebuie cã fia-care anu să recepã înaintandu în viétia una generatiune noua, tare, inteligente, iubindu sciinț'a sa si patri'a, și avendu în anim'a ei îndovitu sentimentulu cã nu si servesce cine-va bine patri'a de cătu rennoindu-o cu bratiulu și cu ratiunea.

Amu fostu crescuti într'una scola aspra: suntemu detori, de va fi cu potinția, să ne vindécamu de bola vanitãtii care ne-a causatu atãtea desastre.

Suntemu asemenea detori să dobendim conscientia d'in partea de respundere ce ni revine la toti, si, vedindu léculu, trebuie să sacrificãm totu pentru acestu scopu imediatu, trebuie să ne refacemu, să ne reconstituim; și pentru acest'a nimicu, nimicu nu trebuie să ne coste educatiunea cea mãi deplina de la temella la culme a cunoscintelor umane.

Negresitu cã trebuie să urce acésta scara meritulu recunoscutu, aptitudinea aretata încercata: judecatorii întregri și nepartinitori, alesi liberu de cãtra concetatiinii lor, voru otari în publicu, astu-feliu în cătu numai meritulu va deschide usiele. Sã aruncãm împreuna cu nefastii autori ai toturoru releloru ce ne-au bantuitu, acei cari au pusu cuvintele în loculu actiunii, pre toti acei cari a pusu favoritismulu în loculu meritulu, pre toti acei cari au facutu d'in profesiunea armelor nu unu midilocu d'a protege Fracii'a, dar' unu midilocu d'a servi capriciele stapanulu și une-ori d'a se face complicele crimelor lui (Aplause)

Intr'unu cuventu, să reintrãm iu adeveru, si tota lu-

3) Are S. Sa cunoscintia despre indignatiunea cea mare ce facu acea denumire în credinciosii fii ai besericei gr. cat. d'in protopopiatulu Muresiului, și periclitarea ce amerintia confessiunea nostra facia cu denumirea acelu magiaronu?

4) Nu are S. Sa preuti apti și capabili de conducerea acestui onorificu postu în acestu protopopiatu cu semiuri curatu nationale și barbati populari? și în fine,

5) Are S. Sa cugetulu și vointi'a de a retrage acea denumire, séu ba? si de nu, d'in ce cauza?

Dupa interpelatiune mi sustinu dreptulu la replica. *)

Unu fiu alu besericei rom. gr. c. indignatu de numirea protopopulu d'in cestiune.

Aradu, 24. iuliu 1871.

Dle Red. ! Societatea diletantiloru romani d'in Aradu dede în 11. iuliu a. c. una reprezentatiune teatrala în folosulu fondulu academiic-rom. infiintiãnde în Romania'a Ciscarpatina, cu asta ocasiune au încursu sum'a de 92 fl. 75 cr. d'in care scadiendu-se spesele: 50 fl. 75 cr. restulu curatu de 42 fl. v. a. avemu onorea a vi-lu strapune spre înaintare la loculu destinatu, **) — rogandu-ve totodata, cã — spre justificarea nostra — epistol'a presinte se publice în diurnalulu nostru „Fed.“ Primiti, etc.

Iosifu Codreanu, pres.
Giorgiu Feieru, not.

*) D. Alessandru Kabay (pre care lu cunoscemu în persona și asistãsemu la actulu de casatoria alu dsale cu fia repausatulu romanu G r a m m ' a, atunci notariu în comunitatea rom. Apateu, (aprope de Oradea-Mare) este de natiune rutenugr. c. pare-ni-se d'in Let'a-Mare, dar' scie și limb'a rom. care o invetiãse binisioru în seminarulu și numai dupa ce ajunse capellanu în Macovi'a începú a face pre magiarulu. Noi ne mirãm forte pentru ce Pr. S. Sa Eppulu Oradei-M. — cunoscundu funest'a activitate desnatuionalisatoria și în acestu întielesu demoralisatoria, a acestui preutu nu voiescu totu-si a se folosi de uniculu si celu mai potrivitu expedientu ce l'are, adeca de a tramite pre A. Kabay de preutu la ai sei, adeca la ruteni într'una parochia curatu rutenesca, va se díca nu mestecata, cã si la Macáu, cu romani. Acolo n'ar avé ce magiarisá, dupa ce rutenii d'in diecesea supusa pastorirei salle sunt de multu magiarisati.

R e d .

*) S'a facutu, cu post'a d'in 26. l. c. — Rogasemu alta data, cu asemenea ocasiune și insistemu a rogá de nou pre onorab. dd. contributori la fondulu acad. cã se binevoiesca a tramite generosele offerte de a dreptulu la comitetulu ad hoc în Sabiu, care apoi listele resp. le pote la breví manu spre publicare onorab. Redactiuni a „Telegr.“ care se afla în locu și dupa care noi totudean'a cu facere vomu înregistrá în diuarulu nostru numele generosiloru contributori și credemu cã acésta voru face-o si morab. nostri collee de la celelalte diurnale rom. — Estu-nodu pre de una parte, se va simplificá multu modulu tramiterii baniloru la loculu destinatu, neavendu a se face „dove“ speditiuni, în locu de „un'a“, — éra d'alta parte, Redactiunile indepãrtate de locuint'a comitetulu, voru fi mutite de corespondinție superflus si de spese íterate, cari în locu d'a se perde pentru portulu postalulu, mãi bine ar' se adauge la fondulu acad. Ca se scademu portulu d'in numele ce ni-se tramitu, nu ne lasa inim'a, cã se portamú si acesteã spese, nu ni vine la socotela, cã-ci numai în cursulu unui singuru anu, aceste spese, facute chiaru în-înertu, s'ar' urcá la una sumilitia bunicica, carea, precum díseramú, mãi bine este a se adauge la fondu, decâtu a se face perduta.

R e d .

vrabile dezvoltãrii inteliginției pentru unele clase d'in poporu, pentru altele inse ele au unu efectu desastroso, cã-ci fia-care nu pote să suportu cu acelu-a-si curagi nenorociri mari si să lupte contr'a actiunii lor. Multi individi devinu fatalmente triste victime ale celoru revoluțiunii, si acésta se constata nu în timpulu chiaru în care se producú acele comotiuni, ci unu anu seu duoi dupa încetarea lor.

Totu asié de evidințe este si actiunea educatiunii a sup'ra afectiuniloru mintale. Esquirol admite, cã educatiunea actuala a omeimeii, a immultitu numerulu alienatiloru. „Moraturile cele vechi, díce acestu medicu, s'au modificatu cu totul si au fostu înlocuite prin idei speculative și perniciose; sentimentulu a disparutu; fie-care traiesce pentru sine, afectiunile, respectulu, autoritatea parintésca au perdutu d'in prestigiulu lor; religiunea chiaru nu mai serva nenorocitorulu cã unu mediu de speranta si de mangaiare.“ Ni-meni nu pote negá, cã disolutiunea moraturiloru, esaminata sub punctulu de vedere alu inteliginției omului, a animei și a corpulu lui are una actiune vatamatoria și favorisa dezvoltarea desorganizãrii facultãtiloru mintale. Acea resolutiune și depravatiune o constatãm în sinulu societãtiloru nostre, în sinulu unoru clase ale societãtii mãi cu deosebire, cari îndu a disparé d'in dí în dí. Sub influinț'a acestoru cause de degenerescinția intelectuale, morale și fisica, pãrti întregiale corpulu sociale, contracta maladie a caroru sementia stranmitu d'in generatiune, în generatiune, pãna candu cea d'in urma ni dá nise tipuri evidințe de degradatiune intelectuale și fisica. Acele doue debilitãii intelectuale și morale, congenitale, acele stãri nervose pre cari le vedemu în asid de mare numeru în societatea nostra, acele incapacitãti de a dirige silintiele spre unu scopu morale, acele tendințe instructive de rea natura,

mea să auda că atunci candu în Franci'a s'a nascutu unu cetatiu, s'a nascutu unu soldatu; si ori-cine s'o codi d'a-si impli' ace ta indouita detoria de instructiune civile si militaria să fia fără mila lipsitu de drepturile de cetatiu si alegatoriu. Să facemu a petru de în sufetele generatiunilor actuale si în ale celor ce se voru nasce idea că, într'una societate democratica, ori-si cine nu e în stare a lu' parte la doreri si la nevoi, nu e demu d'a lu' parte la guvern. (Aplause).

Printr'acést'a, domniloru, o repetu, veti reintrá în adevèrulu principiiloru democratice, care e d'a onorá lucrulu, care e d'a face d'in lucru si d'in sciintia doue elemente constitutive ale ori-carei societati libere.

Ah! ce mai natuie s'ar poté face cu una astu-felu de disciplina, urmata cu religiozitate mai multi ani cu admirabilele aplecari ale rasei nostre de a produce cugetatori, inventiati, eroi, si spirite libere! Gaudindu-se cine-va la acestu mare subiectu, se radica indata mai pre susu de intistaiile presintelui spre a privi viitorulu cu incedere.

Domniloru, o spunu cu mandria pre terenulu sciintiei Franci'a pote sustiené rivalitatea cu lumea intréga; si, cu tota scaderea de nivelu a spiritului publicu pre care a trebuitu s'o constatu nu de multu, multiamita ceriului, în tiér'a nostra a remasu una mana alésa de omeni cari, în tote dilele, au tecutu preste limitele sciintiei, cari, în tote dilele, au inaintatu d'incolo de progresulu spiritului uman; si prin acést'a Franci'a, ori-cari au fostu, ori-catu de mari au fostu desastrelu ce au coplesitu tiér'a, Franci'a remane conducutoarea lumii. (Sensatiune.)

Sciiti ce se diceá în tempulu resbelului în strainetate? „Numai sunt cărți!“ Si în adevèru, fiindu ocupata tota cu aperarea s'a, Franci'a nu mai produceá nimica pentru inteligintia poporeloru. (Miscare.)

(Va urmá.)

Romani'a.

Adunarea deputatiloru.

Siedintia de la 5. iuliu.

Dupa cetirea comunicatelor, se continua discussiunea asupra conversiunii lui Strousberg.

G. C a n t i l i, combatendu cu vigore conversiunea, aréta că acést'a nu e nimicu alt'a, de câtu recunoscerea detoriei de 245 milioane, si luarea ei în satina Stacrului spre a o platí detentoriloru, pe cari nu-i pote cunoște fără calcarea concessiunei, si o-data calcandu acést'a, pote că vomu avé să plati-mu si mai multe obligatiuni de ale lui Strousberg, care n'a fostu opritu să nu faca obligatiuni câte numai a voitu pentru că o le platescu Statulu romanu. — Apoi reflectandu lui Boerescu si Iepurénu, declara că va votá contr'a conversiunei, chiaru de ar fi sunguru.

A l. L a h o v a r i versandu-si tota urgia asupra lui Strousberg pentru a carui-a infamia nu afla ovinde, ie în protectiune pre detentorii obligatiuniloru, cari au fostu victim'a lui Strousberg si, prin urmare, crede că conversiunea e buna si avantajosa, că-ci ne scapa de Strousberg, detentoriloru inse trebuie să plati-mu că-ci cu banii loru s'au facutu căile ferate.

P l a g i n o d'ce că în cestiuni concrete si financiare e nevoie d'a face să vibreze cord'a patriotismului, aréa apoi că Camer'a nu pote legiferá o oferta, fără a scí daca partea cea-l-alta (detentorii) o primesce. Acést'a numai atunci s'ar poté efectú, candu o delegatiune a detentoriloru s'ar fi presintatu la Camera spre consultare. — Guvernulu a propusu 5 la suta, delegatii în majoritate 4 la suta, potu veni amendamente, cari se propuna 3, 2, 1 si chiaru numai 1/2 la suta.

P. V e r n e s c u crede pá în asemenea cestiune e greu să fia calmu. Inainte de a se exprime în cestiune, întreba daca ministerulu si-mai sustiene proiectulu de conversiune?

D. p r i m - m i n i s t r u d'ce, că, daca guvernulu n'a retrasu proiectulu de-si a fostu modificatu de comitatu, nu incepe multa filosofía că să veda ori si cine cá lu sustiene.

V e r n e s c u, continuandu, aréta că declaratiunea celor 62 deputati a fostu contr'a conversiunei, că-ci Camer'a nu potea face o noua lege pre candu cea-l-alta e inca în vigore, întielegundu conventiunea primitiva care stipuléza îngagiamentele partiloru contractante. Primirea conversiunei ar fi calamitatea cea mai mare, că-ci degagiámu pre Strousberg de ori ce respundere pentru plati, remanemu a respunde cu-ponele, si ne dámu buni platnici detentoriloru. — Ce s'a facutu contr'a lui Strousberg si Ambron? — Daca guvernulu nu pote aréta vre-unu resultatu, se declare că na're nici o potere contr'a loru. Chiaru într'unu mare Statu cá Russi'a, imperatulu a fostu silitu a face unu cazu speciale prin care opresce cá Strousberg să se presinte la vre-o licitatiune, guvernulu romanu inse lu servescé si scutesce. Terminandu oratorele aréta, că Strousberg a fostu condamnatu la Berlinu să platéscu cuponele si în fine crede că fia-care romanu în acést'a cestiune va fi la inaltíma patriotismului, si va cuge-tá profundu.

Siedintia se suspende pre 5 minute. — La redeschidere

V. B o e r e s c u combate pre Vernescu, si se silesce a demonstrá, că propunerea celor ce sustien conversiunea e cea mai eficace, cea contraria cea mai rea, mai necomplecta si mai neeficace.

Se cere inchiderca discussiunei. — D. p r i m - m i n i s t r u citește telegram'a d-lui T. Rosetti de la Berlinu, în care anuncia că procesulu Strousberg-J. cques s'a amenatu la 8 Augustu, si cá Strousberg a fostu condamnatu la plat'a cuponelor, — apoi combate pre antevorbitorii contrari conversiunei.

Votandu-se inchiderca discussiunei, dupa propunerea d-lui Vernescu, se citește si se pune la votu opiniunea minoritaii comitatulu de delegati, care respinge conversiunea. Se face apelu nominalu si d'in 115 votanti, impreuna cu ministrii, 59 votéza pentru si 56 contr'a. — Presidintele proclama cá Adunarea a primitu propunerea minoritaii delegatiloru. — Aplause frgurose d'in tote partile.

În siedintia de la 6. iuliu, s'a pusu la votu pre articule proiectulu de lege alu maioritaii delegatiloru, emendatu de minoritatea comisiunii, si se voteza dupa cum s'a modificatu.

Primulu-ministru declara, că ori-ce va otari camer'a, va esecutá. (Aplause viue.) — Se submitte apoi la votu legea în totale, si se acceptéza cu 67 contr'a 22 voturi.

VARIETATI.

* (G a m b e t t a si M a c - M a h o n a i R o m a n i e i.) Cetimu în „Telegrafulu“, d'in Bucuresci urmatoriele: Doui copli gasiti, fiindu luati dilele aceste între coppii asistati (de cutie), fure botezati la oficiarul stării civile cu numele: Gambetta si Mac-Mahon. — Fia aá unu bravu ministru si unu bravu generale, cá acesti-a, să se nasca în Romani'a, d'in flori! eschiamu „Telegrafulu.“

* (S t r o u s b e r g care câtu pote.) Una depesiu a diariului „Romanulu“ de la 21. iuliu ni aduce scirea, cá la Galati se încarcare, în 18. l. c., doue sialupe cu multe locomotive, vagoni si materialu de feru ale garei. — Suntemu curiosi a vedé ce mesuré va duá guvernulu romanu contr'a acestui coticariu nemtiescu.

* (L é c u c o n t r ' a c o l e r e i.) În Londr'a factu dilele trecute mare sensatiune mediculu Dr. Hutchinson, carele afirmá că colera se pote lecu, si intru adevèru a si curatu pre mai multi bolnavi de colera. Medicamentulu seu e forte simplu; adéca pre partile esteriorie ale stomacului pune colodiu, éra pentru cele d'in intru dá bolnavului să bée una cantitate mare de rumu séu vinarsu (rachiu) tare. Prin acést'a s'au vindecatu forte multi bolnavi desperati.

* (C o n s u m u l u d e u n t u i n A n g l i a) este alatu de enormu, încátu, pre langa productiunea interna, trebuie să se importe inca cantitati considerabile de untu d'in Germani'a, Holland'a, Belgiu, Svedi'a si Franci'a. În anulu 1849, importulu de untu în Angli'a fece 270.000 centenarie, ér' în anulu 1869 s'a urcatu la 1,250.000 centenarie. În anulu 1869 s'au importatu numai d'in Franci'a 407.000 centenarie.

* (D a t e s t a t i s t i c e i n t e r e s s a n t e.) Diariiele parisiane publica urmatoriele date interesante despre membrii d'in cari au fostu compusa Commun'a d'in Parisu: Preste totu Commun'a a fostu compusa d'in 79 membri. D'entre acestia: 12 érú jurnalisti, 4 professori de scóle primarie, 4 advocati, 3 medici, 2 farmacisti, 5 pictori, 2 architecti, 2 ingineri, 6 comercianti, 1 sculptoru, 2 bacani, 1 bijuteru, 1 tamplaru, 1 tipografu, 2 legatori de cărți, 2 vapisitori, 6 pantofari, 1 palerieru, 5 mecanisti, 1 caldarariu, 1 impletitoriu de cosiuri, 1 croitoriu, 1 perceptoru, 1 parfumeur si 3 proprietari de case, éra 9 membri n'aveau vre-o profesiune positiva.

* (În 22. l. c. s'é r' a, la 6 o r e), se petrecu în paduritu orasiului Aradu una scena orribila. Domnisor'a Eufrosiu'a Braatz, renumita jucatoria pre fune, încependu productiunile sale, prim'a data a trecut pre fune cu norocu, ér' candu éra să reintorca, abii facu un pasiu, si funea se rupse de-una-data, cá si candu ar' fi fostu taiata de una mana nevediuata, éra tenera si nefericit'a artista cadu la pamentu de-a-lungulu pre facia, d'in una inaltíma de vre-o 10 stangeni, si mori numai decátu. Precum la tote nenorocirile, asié si aci sunt omeni cari afirma, cá funea a fostu taiata prin una mana infernala, si asié se accepta cá investigatiunile politiei să reverse lumina a supra acestei nenorociri terribile. La totu casulu ar' fi de doritu, cá statele să puna ore-si-cari margini artiloru de soiulu acestu-a, pentru cá viet'i a omenesca să nu fia pusa atátu de usioru în jocu, precum s'a intemplatu acést'a si în Aradu.

* (I e p u r e l e i n v i e.) Una foia germana periodica-economica trateza în unu lungu articlu cestiunea iepuriloru si, pre langa folosulu ce lu-oferu aceste animale sfitiuse si bune de fuga, insfra si daunele enorme ce ele le causeza proprietariloru de vie. — Doui vecini d. e. d'in G.

— d'ce acést'a foia economica — destielenira (sterpina, c tivara) în anulu 1860 doue bucáti egale de pamentu si plantara cu vitie de via; dupa-ce inse vitiele plantate cu cura marisorie si incoltira, veni innocentele iepure si în buna deman'ta róse mugurii de la tote vitiele d'in unu d'in acesti doi proprietari. În prima-ver'a urmata proprietariulu trebú deci să-si planteze via de nou, si tu-feliu cumperá 5000 de vitie cu 15 fl. Acést'a dauna y una bucata de pamentu cam de 1/2 de jugeru ar' fi inca suportatu, daca s'aru fi potutu evitá consecintiele. În anulu 1865 via nevatemata a adusu primele fructe si proprietariulu vendú productulu primulu culesu cu 450 fl., ér' proprietariulu, carui-a iepurile i rosesé mugurii, a trebuitu a accepté pana în anulu 1866, si asié perdú unu productulu de 450 fl. De aici se pote vedé că iepurele inca pote fructificatiuni, ba unii economi afirma, cá daun'a ce o causez iepurii în unele vie se urca, dupa impregiurari, de 30—100 fl. pre fia-care diumetate de jugeru, de ora-ce vitiele rose nu se potu tunde spre fructificare.

Sciri electrice.

P a r i s u 24. iuliu. Se assigura cá în unu votulu datu de Adunarea nationala, în 23. l. c. a supra petitiuniloru episcopiloru, Favre insiste pre langa demisiunea sa.

M a d r i d u, 24. iuliu Refusandu Serran formarea noului cabinetu, regele a insarcinatu pre Zorilla cu acést'a missiune — Dupa diariulu „Imperial“ noulu cabinetu e formatu degiá în modulu urmatoriu: Zorilla, Cordova, Montero, Rios, Ruiz Chomer, Beranger, Madrazo, Sagasta si Malcampo.

B e l g r a d u, 24. iuliu Adunarea nationala carea se va intruni în lun'a lui septemvre, va face propunerea d'a dechiará pre principele de mare renu.

V e r s a l i a, 25. iuliu. Se vorbesce, cá în loculu iui Favre se va numí ministru alu esterioru loru ducele de Broglie.

M a d r i d u 25. iuliu. Ministeriulu Zorilla forma'u definitivu.

V i e n ' a, 26. iuliu. „N. Fr. Presse.“ comunica d'in Berlinu dupa „Curierulu Bursci.“ că intalnirea imperatului Austriei cu tiarulu nemtiescu în Gastein este fapta complinita.

P a r i s u, 26. iuliu. „Pressa“ de ieri anuncia, cá Jules Favre s'a invoitu a tiené inca portu-foiulu ministerialu. Unu telegramu d'in Bourge comunica, cá palatiulu arceiepiscopalu si bibliotec'a de acolo au arsu.

C a i r o, 26. iuliu. Canalulu Suetiu nu va trece în posesiunea societati anglése, de ora ce Port'a numai atunci se va invoit a concede transferarea drepturiloru lui Lessep unei societati anglése, daca cele trei fortificatiuni de la Canalu — Ismail'a, Suetiu si Portu-Saidulu — voru primi garnisone turcesci, ceea ce Chedivulu nice-declina nu vré să conceda.

V i e n ' a, 27. iuliu. Se vorbesce, cá Rieger si Prazacu aru fi concesu afacerile financiare si recrutarea cá afaceri ale tieiei, d'in contr'a in d'in Prag'a se comunica, cá afacerile scolare, justitare, precum si dările directe se tienu de afacerile tieiei, ér' recrutarea va remané representatiunii imperiale.

C o n s t a n t i n o p o l e, 26. iuliu. Pasa Muschir d'in Rusciucu este numitu de presedintu alu comisiunei insarcinate cu largirea si deplinu armare a fortificatiuniloru dunarene.

R o m ' a, 26. iuliu. Scirile de atárea ori repette si totu de atárea ori trase la indoiela, cá legile italiene despre de-fintiarea monasteriiloru si confiscarea bunuriloru preutiesci în Rom'a nu se voru aplicá, se constateza acum de nou d'in sortiginte competente. Acést'a impregiurare se atribuie întervenitoru esterioru si cu osebite guvernulu francésu; averea besericesca în Rom'a se va considerá deci de avere a besericeii catolice generale.

Burs'a de Vien'a de la 26. iuliu, 1871.

5% metall.	59 55	Londra	122.80
Imprum. nat.	69.—	Argintu	121.35
Sorti d'in 1860	103.90	Galbenu	5.85
Act. de banca	767.—	Napoleond'or	9.78 1/2
Act. inst. cred.	284.90		

Propriet., edit. si red. respundiet. : ALES. ROMANU.